

יום	יום לחודש	יום חודש	ליקוטי מוהר"א	ליקוטי הלכות	משנה ברורה	שיחות הר"ן	שולחן ערוך
שבת	כ'	כ"א	פג.	פה	חורה	קסג-קסד	ה.ו.
א	כ"ב	כ"א	פג:	פו	סא.	קסג-קסד	ז.ח.
ב	כ"ג	כ"ב	פד.	פז	סא:	קסג-קסד	ט.י.
ג	כ"ד	כ"ג	פד:	פח	סב.	קסג-קע	יא.יב.
ד	כ"ה	כ"ד	פה.	פט	סב:	קעא-קעב	יג.יד.
ה	כ"ו	כ"ה	פה:	צ	סג.	קעג-קעד	טו.טז.
ו	כ"ז	כ"ו	פז.	צא	חורה	קעה-קעו	יז.יח.

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

267 | פרשת בחוקותי | כ' אייר תשפ"ב

"לעסוק בדברי תורה"

אך סגולת רפואת נצחון זה תלויה בכך, שאכן היא זה 'עסק' בתורה, כלומר, שלימוד התורה היא 'בכח', בעמל וביגיעה, בעיון אמיתי לידיעת הדברים על בוריים ולא לימוד מעונג ושטחי בלבד. וכפי שמוסיף שם (אות ב) "על-ידי עסק התורה בכח נותן כח למלכות דקדושה שתתגבר, ומגביר היצר טוב על היצר הרע". בכך תלויה גם עצת התפילה, שהיא כאמור עיקר כלי הזיון של היהודי במלחמת היצר (ליקוטי מוהר"ן, ב). כי רק כאשר עוסקים בתורה בעסק ובכח, יכולים להתפלל, וכמובא: "על ידי לימוד בעיון יוכל להתפלל" (ספר המידות, למוד ח"ב ס"ב). וגם על ידי זה זוכים שיתקבלו התפילות, וכפי שרבינו הקדוש מגלה: "עיקר מה שאין מתקבלים התפילות הוא מחמת שאין להדברים חן, על כן צריך כל אדם להשתדל שיהיו דבריו דברי חן באמת, וזה זוכים על-ידי עסק התורה, ואז יתקבל תפילתו" (קיצור ליקוטי מוהר"ן, א).

רבינו הקדוש בלבק"מ (שם ס"א) מפרש על פי זה את הנאמר בפסוק "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'", שמי שרוצה ליתן כח ליצרו הטוב שיתגבר על יצרו הרע, ושיוכל להסתכל בכל דבר על פי שכל התורה ולא על פי תאוות הלב, צריך הוא לעסוק בתורה. וכך מתפרש הפסוק: "אשרי" לשון הסתכלות, שמי שרוצה להיות בכלל ה"תמימי דרך" להסתכל על השכל שיש בכל דבר ולא להלך אחר יצרו הרע, זה זוכים על ידי 'ההולכים בתורת ה"', שלומד תורה בכח, ואזי נתעלה החן וכל התפילות והבקשות נתקבלים.

והרה"ק מטשערין (פלי"ח שם אות יא) מביא שם בשם אביו, לבאר, היכן מרומוז בפסוק זה - 'ההולכים בתורת ה' - רמז לתורה 'בכח', על פי הנאמר בפרשתנו **אם בחוקותי תלכו**, ופירש רש"י, **שתהיו עמלים בתורה**, כך שההליכה מרמזת על 'ההילוך והטורח בתורה', וכך גם 'ההולכים בתורת ה' מרמז על הילוך של טורח ויגיעה. והוא מוסיף להסמיק את דברי הט"ז (אורח סימן מ"ז סק"א) על הפסוק "ולא הילכו בה", שהוא ההילוך והטורח בהתורה.

הט"ז מתייחס שם לדברי חז"ל (ב"מ פה) הלומדים מהפסוק בירמיה "על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת ואל הילכו בה", שארץ ישראל חרבה "על שלא ברכו בתורה", והוא מפרש שהכוונה על ברכת 'לעסוק בדברי תורה', שלא טרחו בתורה בדרך עסק ויגיעה, והוא מוסיף דברים בווערים: "שהתורה אינה מתקיימת אלא במי שנמתי עצמו עליה, דהיינו שעוסק בלפול ומשא ומתן של תורה, כמ"ש על 'בחוקותי תלכו' ע"מ שתהיו עמלים בתורה". מה שאין כן באותם שלומדים דברי תורה מתוך עונג ואינם יגיעים בה אין התורה מתקיימת אצלם, וזהו שלא ברכו בתורה תחלה כי הברכה היא **'לעסוק בדברי תורה'**, דרך טורח דוקא, ונמשך ממנו **שעיקר מעלת עוסקים בתורה דוקא דרך טורח ויגיעה**.

לכל אחד יש את היגיעה והטורח כפי מדרגתו, אך זו - ורק זו - היא התרופה המיוחדת לטירופו ושגועונו של אדם נגד עצמו, והיא שתתן לנו כח לנצח במלחמה עצומה זו בכל יום ויום.

הוא יודע שזה אסור, הוא גם יודע את חומרת הדבר, כמה היה נותן כדי שלא יכשל פעם נוספת, ואף על פי כן, שוב ושוב הוא מוצא את עצמו מובס ומנוצח. כל כך מר לו, זה מטיק על לבו, מי כמוהו מכיר את צרבת מכות יסורי הנפש שאחר הכשלות, אבל ברגע של נסיון הרי הוא נעשה כמשוגע ומטורף והולך נגד עצמו. איך עוצרים את זה, איך אנו יכולים להינצל מעצמנו?!

כל ימי חיינו שרויים אנו במלחמה עצומה, מלחמת קיום על חיינו הנצחיים, הלא היא "עיקר המלחמה הגדולה והכבידה, שהיא עיקר מלחמת כל אדם, שהוא מלחמת היצר בזה העולם" (ליקוטי הלכות, בציעת הפתח, פד). ונגד היצר וחילוליו העצומים הנלחמים בו מבית ומחוץ עומד האדם תש כח וחסר אונים, וכדברי רבי נתן: "רוב העולם הם חלושי כח לעמוד במלחמה זאת כראוי עד שיש שנכשלים מאד" (שם, שבת ז-לב). נדמה שהעמידו את האדם בשדה קרב ללא כלי מלחמה וללא מגן וצינה, ומה אם כן ניתן לצפות שיוכל לנצח שם?!

אבל לאמתו של דבר, גילו לנו חז"ל הקדושים ואחריהם צדיקי אמת את התכסיסים הנצרכים לניצחון המלחמה הנוראה הזאת; מלבד התפילה שהיא כלי הזיון של איש הישראלי, ניתן לנו כח עצום ונשגב כנגד היצר ותחבולותיו: **אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו**, ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו" (קידושין ל:). זאת היא התרופה האלוקית למכת היצר, וזהו כח הנצחון נגדו.

ורבינו הקדוש מוסיף גלות עד כמה הכרחית היא תרופת-פלא זו: היצר בתחבולותיו ובערמתו העצומה לא ניגש להסית מיד לעבירה ח"ו, אף אחד הרי לא ישמע לו. "על כן דרך היצר הרע להתלבש תחילה במצוות, ומטעה את האדם כאילו מסיתו לעשות מצוה, ואחר-כך הוא מטעהו ומסיתו עוד יותר, עד שבא לעבירות גמורות בדרך ח"ו" (קיצור לקו"מ, א-א), רבינו הקדוש מבאר שם שהיצר בתחבולה זו מביא את האדם לידי שגוען שכזה שילך נגד עצמו, עד שאפילו מה ש"לפי שטות וחסרון דעתו הוא מבין ויודע גם כן שאין לעשות דברים כאלו, ואף על פי כן הוא עושה אותם" והוא זקוק לתרופה נגד שגוען עצום זה שיוכל "להכניע תחילה ורשתו וזונו, שלא יעשה על כל פנים מה שהוא בעצמו מבין ויודע שהוא רע ועבירה גמורה ח"ו" (שם), מלבד הרפואה וההצלה ממה שהיצר מתלבש במצוות ומטעה אותו.

התרופה הפלאית לשיגוען זה הוא "רק על ידי עסק התורה! כי התורה היא כולה שמותיו של הקב"ה שבוה מכניעים היצר הרע ומגרשים השגוען והרוח שטות שנדבק באדם על-ידי עוונותיו, וגם זוכים על ידי עסק התורה להינצל מנכלי ערמומיות של היצר הרע מה שעל פי רוב אינו מסית את האדם לעבירה תיכף, רק בתחילה מתלבש את עצמו במצוות" (שם).

דבר המערכת

זכינו, חיינו והתקיימנו והגענו בעזרת ה' ליום הנשגב של ל"ג בעומר העבר עלינו לטובה. התנא הקדוש רשב"י הביא תורה חדשה ואור חדש לעם ה', ועל ידם הכין כלים חדשים לעמוד נגד כל מצירי הגלות וחשכויותיו, וכפי שרבי נתן מגלה שב"הילולא של רבי שמעון בן יוחאי ביום ל"ג בעמר שנסתלק, בכל שנה ושנה עולה למעלה יותר ויותר, וכל מה שנסתלק למעלה יותר הוא מאיר לנו אלקותו בהתגלות יותר וממשיך הארה יתרה מבחינת 'איה' לבחינת 'מלוא כל הארץ כבוד'. שעל ידי זה יש לנו כח יותר לחפשו ולבקשו יתברך תמיד, עד שגם אנתנו נזכה למצאו ולא נשכח אותו ותורתו ומצוותיו לעולם, כמו שהבטיח לנו שבזוהר דא יפקון מן גלותא" (ליקוטי הלכות, גביית חוב מהיתומים ג, טו).

ל"ג בעומר לא חלף ולא עבר, ל"ג בעומר מחובר אתנו והוא נמצא באסמינו לנצח! מי ששמח בשמחת רשב"י, או שעכ"פ השתדל לשמוח, זכה להידבק בו ולהתעלות במעלות עליונות (עין סוכי אור, שיחות וסיפורים, יז). אנו צריכים רק להתחבר לטוב הזה שנגנז בנו. הבחירה היא בידינו האם להשתמש באוצרות החדשים שקיבלנו, או לעמוד ולקונן על כך שהתעוררות שהיתה לנו בל"ג בעומר חלפה עברה.

רשב"י הבטיח שהתורה לא תשתכח מישראל, ובכל שנה הוא מוסיף ומזכיר את הבטחתו ודואג על כך; אנו צריכים רק לממש את הבטחתו ולסמוך על כוחו, ולא להתפעל מן הגלות הכללית והפרטית המקיפה אותנו.

אסור לנו להתיימש ולהרים ידיים, הן על הגלות הפרטית והן על הגלות הכללית בריבוי הגזירות והשמדות ה", כי בכוחו של כל יחיד להפוך עולמות, אם ע"י לימוד הזוהר וספרי צדיק האמת הכלולים ממנו, או ע"י ריבוי הצעקה, מאחר שהבטחה של רשב"י שרירה וקיימת **"ובזוהר דא יפקון מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון ה' ביד נתנו ואין עמו אל נכר"** (זוהר ח"ג קכד).

העורכים

פניני אור

אמרות שהורות מרביה"ק ותלמידיו

אמר רבנו: "יהודי צריך לבקש מה' יתברך שיצפה שיהיה לו הרבה בנים איך שיהיה, כי כשיבוא המשיח יתקן את כל העולם, יתקן גם את זה" = "א יוד דארף בעטון ער זאל האבן אסאך קינדער ווי אזוי זיי וועלן זיין, ווארום אז משיח וועט קומען און וועט פארעכטן די גאנצע וועלט וועט ער זאס אויך פארעכטן".

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"ג 6:57 - ניץ ההמה 5:34 - מוזיק"ש 8:14
צאת השבת 8:14 - צאה"ש לר"ת 8:50

הבהלה - הקדמה לכל הפורענויות רח"ל!

והפקדתי עליכם בהלה

הקללה הראשונה ברשימת הקללות הנוראות שבפרשתנו, היא קללת ה'בהלה'. וכותב על כך הגר"מ שליט"א:

"הנה כל הצלחת האדם בכל דבר, ובפרט בהתקרבות להש"ת, זה תלוי בישוב הדעת (עיין לק"מ ח"ב סי' י). **אנו רואים שהקללה הראשונה בתוכחה היא 'והפקדתי עליכם בהלה' ח"ו, וזו היא הקדמה לכל מיני פורענויות ח"ו, וממילא מובן שישוב הדעת הוא הכנה והקדמה לכל הברכות והישועות."**

(אוסף מכתבים, חלק ג', מכתב קפח)

זהירות מ'בהלה' בעבודת השם!

והפקדתי עליכם בהלה

גם בעבודת ה' עצמה, צריכים להיזהר מ'בהלה', גם אם היא באה מתוך כיסופים לחטוף את הכל... ובהדרגת רבינו בשיחותיו הקדושות:

"אף על פי שהאדם צריך להיות זריז גדול מאד מאד בעבודת ה', להזדרז מאד בכל עת ובכל שעה לעשות הרבה בעבודת ה', כי עיקר הוא העשייה, ללמוד הרבה ולעשות מצוות הרבה ולהתפלל ולהתחנן הרבה לשפוך לבו לפניו יתברך, וכיוצא בזה שאר ענייני עבודת ה'. אף על פי כן, **אל תהיה נבהל** כשאתה רואה בספרים קדושים ענייני עבודות הרבה, **אל תיבהל** מפני זה לאמר: מתי אוכל לקיים אחת מהנה מכל העניינים הללו, מכל שכן כולם?! **כי צריך לכל יהיה מבוהל** לחטוף הכל בבת אחת, רק לילך בנחת בהדרגה מעט מעט. **ולא שיהא מבוהל ומבוכל** שרוצה לקיים ולחטוף הכל בבת אחת, ומחמת זה נתבלבל לגמרי. כמו שיש בשריפה חס ושלום, **שמחמת הבהלה חוטפין מה שאין צריכין**, רק צריך לנהוג בהדרגה בנחת מעט מעט. ואם לפעמים אין האדם יכול לעשות כלל בעבודת ה', מה לעשות?! אונס רחמנא פטריה! וירגיל עצמו לכסוף ולהתגעגע ולהשתוקק תמיד אליו יתברך, כי ההשתוקקות והכיסופין בעצמם הם דברים גדולים מאד, ורחמנא ליבא בעי. ויש בענין זה כמה שיחות וסיפורים יפים ששמענו, שהם עצות גדולות טובות מאד להרגיל עצמו בעבודתו יתברך, אך אי אפשר לבאר דברים אלו בכתב היטב, והמשכיל החפץ באמת יבין קצת."

(שיחות הר"ן, כז)

"מלח העולם"...

שאלה:

כבר זמן רב שאין לי שום טעם בעבודת ה', ולאחרונה אף כמעט אין לי טעם בעצם החיים. לא שאני חושב ח"ו לתת קץ לחיי רח"ל, וב"ה אני אף מגיע בכל יום לביהמ"ד ולכולל ועושה מה שצריך, אבל אין לי בזה שום טעם וחיות. אשמח אם תאירו עיני מה אני יכול לעשות עבור זה.

תשובה:

כשם שתבשיל ללא מלח, אין בו טעם. כך העולם, זקוק למלח, ובלעדיו הוא תפל ומר. וליתר דיוק: העולם הזה מר כל כך, עד שללא מלח רוחני, לא ניתן לסבול את מרירותו... וכיטויו של הזהר הקדוש: **"אלמלא מלחא לא יכיל עלמא למסבל מרירותא"** = "אלמלא המלח, לא היה העולם יכול לסבול את המרירות" (זהר וחי רמא ע"ב).

מהו "מלח העולם"? מהו הדבר שיש בכוחו להמתיק את מרירות העולם הזה, ולהפוך את החיים למתוקים ומלאי טעם?

אומרת התורה: **"ברית מלח עולם הוא"**. כשהפירוש הפנימי של הפסוק הוא: ה"ברית", היא "מלח העולם", היא זו שממתיקה את המרירות הנוראית של העולם הזה!

"כי דע, שהעולם הזה מלא מרירות בלי שיעור בחינת 'מרירותא דעלמא', שאי אפשר לסבול ולהתקיים מגודל המרירות, כמו שכתוב בזהר הקדוש 'אלמלא מלחא לא הוי עלמא יכול למסבל מרירותא'. ואלמלא כח הצדיקים הגדולים שהם שומרי הברית באמת, שהם נקראים 'ברית מלח עולם', לא היה העולם יכול להתקיים כלל מעוצם המרירות. על כן, כל אחד לפי מה שזוכה להתקרב לצדיקי אמת, כן ממתיק מעצמו המרירות."

"אבל מי שרחוק מצדיקים, ובעצמו הוא רחוק מתיקון הברית כאשר יודע בנפשו, מכל שכן וכל שכן כשחס ושלום הוא חולק ומתנגד גם כן על הצדיק ואנשיו - מתגבר עליו ביותר ויותר 'מרירותא דעלמא'... עד שמכלה ימי חייו, ורחמנא ליצלן" (ליקוטי עצות, ממון ופרנסה, טו).

"האיכל תפל מבלי מלח" (איוב ג, ו) - תמה איוב בפני חבריו - "וכי יכולים לאכול את העולם הזה, כשהוא תפל מבלי מלח?". וכי יש אפשרות ליהנות מהעולם הזה, כשאין לו לאדם את ה"ברית מלח עולם"?

אכן כך; העולם הזה - ללא קדושת הברית, וללא קשר לצדיק האמת - מר ותפל, עד שאי אפשר לאכול...

על כך יעידו רק לא המאוכזבים מחייהם, אלא גם המצליחים והעשירים... כי **"אפילו העשירים הגדולים, ואפילו השרים, אין להם שום 'עולם הזה'**

כלל, כי כל ימיהם כעס ומכאובות, וכולם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו ייסורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשרים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד, וכולם כאחד מלאים ייסורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, קיט).

הדבר היחיד שממתיק את המרירות, הוא: **"ברית מלח עולם"**! - ההתחזקות בשמירת הברית, ובקשר לצדיק האמת, צדיק יסוד עולם!

הדבקות ברבינו הק' ותורתו, באופן יומיומי ויסודי - נתון לאדם מתיקות בחייו. כך שמי שרוצה לטעום את מתיקות החיים, ייטיב לעשות, אם יהיה "דולה ומשקה מתורת רבנו ז"ל ותלמידו הקדוש בכל יום כמה שעות בהתמדה גדולה כי הם חיינו ממש. ותאמין לי ידידי בני, שאין אני יודע איך יכולין לחיות בלא הם, אפילו יום אחד, בהצרות והמרירות אשר עוברין עלינו בזה העולם המר והנמהר אשר כמעט אין רגע בלא פגע חס ושלום" (נתיב צדיק, מכתב טו).

"מה אומר לך אחי" - מספר רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה, במכתבו לאנ"ש בצפת - "אני לומד עתה בליקוטי הלכות. **היה בדעתי כמה פעמים רוץ בשווקים וברחובות, ולצעוק בקול גדול 'נהייה כדבר הזה?! היש בעולם צדיק כזה, שהיה לו תלמיד כזה, אשר יכול לפטור כל העולם מן הדין, אם יטו אזניהם לדבריו הקדושים בתמימות ובפשיטות!** אך מה אנו יכולין לעשות שנגעלם מהעולם אור גדול כזה. אבל אנו, שזיכה השם יתברך אותנו באור טוב כזה, ואנו מאמינים בני מאמינים, על כן אנו צריכין להטות שכמינו למס עובד, להגות בהם כמעט יומם ולילה"..." (שם)

המלח יש בו כמה תכונות: הוא גם ממתיק מרירות התבשילים, הוא גם שואב את הדם מהבשר, והוא גם גורם לצימאון.

וכך גם, ה"ברית מלח עולם", הצדיק האמת: הוא גם ממתיק את מרירות החיים. הוא גם שואב מתוך האדם את הדם העכור של התאוות רעות והעצבות (ליקוטי מוהר"ן, ד). והוא גם מחדיר באדם צימאון קדוש; געגועים וכיסופים להשם יתברך.

"ובשביל זה בעצמו נקרא הצדיק, בשם 'ברית מלח', על שם הכיסופין קדושה. כי כיסופין קדושה זה בחינת 'מלח' שגורם צימאון, בחינת צימאון הנפש, בחינת 'צמאה נפשי לאלקים'... **כי הצדיק בחינת 'ברית מלח', מפליט כל הדמים רעים שהם הכיסופין רעים, וזוכין לכיסופין קדושה, צימאון הנפש להשם יתברך"** (ליקוטי הלכות, דם א, י).

אמור מעתה: כל המתחדש בהתמדת ספרי רבינו הקדוש, יזכה לצימאון קדוש, שישאב ממנו את הדם העכור הצמא לתאוות העולם הזה, וימתיק את חייו במתיקות נפלאה.

פנינים מאירים וחידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"מ שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרקי אבות

על דרך זו יש לפרש את דברי שלמה המלך ע"ה (קהלת ז, כב). אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני, - אם אני אומר ומודיע שאני הולך ללמוד ולהחכים, הודעה זו יכולה לגרום שהיא - החכמה נעשית רחוקה ממני.

י"נה של תורה אבות אות קכב קכג יח-22

קבע עתים בתורתך שלך

עשה תורתך קבע (אבות א, טו). פירש המהר"ם שיף: תורתך היינו התורה שלך, **מה שאתה עסוק בה בתפקידך ובעיסוקך, בה תהיה עיקר קביעות לימודך**. פירוש, כגון השוחט ירבה ללמוד הלכות שחיטה, מורה הוראה יקבע לימודו בעיקר בשו"ע יורה דעה. למד תשב"ד יעסוק במה שמלמד לתלמידים. **כך כל אדם יקבע לעצמו קביעות בלימוד תורה שלו**.

י"נה של תורה אבות אות קטו יח-21

אל תגלה מראש את כוונותיך ואז תזכה לעשותם

אמור מעט ועשה הרבה (אבות א, טו). פירש הגאון החיד"א זצ"ל: **"אמור מעט, אל תודיע מראש על המעשים טובים שאתה עומד לעשות, או אז תזכה ל'ועשה הרבה' שעשייתך תהיה מרובה, כי מי שמרבה דיבורים ומכריז על רצונותיו יוצר לעצמו מעכבים**. וכך אמרו חז"ל" (סנהדרין כו, ב) מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה ופירש רש"י מחשבה שאדם מחשב כך וכך אעשה וכו' מועלת להשבית הדבר שאין מחשבתו מתקיימת עי"ש (ועיין על כך בספר שיחות הר"ן אות סב). וכך איתא במדרש (רבה ויקרא לה, א) על דוד המלך ע"ה שאמר על עצמו בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ובתי מדרשות. ומדוע לא היה אומר מראש שכוונתו ללכת לבית הכנסת או לבית המדרש, כדי שלא ייוצרו עיכובים בדרכו עקב אמתו.

קריאת פרשת התוכחות

לא. ולכאורה לפי דברי הפוסקים אין צריך להתחיל ולסיים בפסוקים אחרים בשעת העברת הסדרא שאין מברכים שם, ואפשר שיש ענין גם בשעת העברת הסדרא להתחיל ולסיים בדבר טוב.

ג. כתב הרמ"א (שו"ת שו"ת) שנוהגים שאין קורים בשם את מי שעולה לתוכחה, וכתב המשנה ברורה דהיינו שאם לא שאלוהו מקודם לא יקראוהו בשמו שמא לא ירצה להעלות, אלא נכון לסכם עמו מקודם שיעלה ויקראוהו בשמו.

ד. המגן אברהם (סק"ח) הביא מנהג שהחכם עולה לתורה. וכן מובא בבלקט יושר (שו"ת) שלא הניח בעל התרומות הדשן לעלות לאחד מן הבחורים רק לזקן אחד שהיה בבית הכנסת, וגם הוא בעצמו עלה לתורה. וכן מובא בפרי עץ חיים (שער השבת פ"ט) שהאר"י הק' עלה לתורה בתוכחה. ובפשטות הטעם הוא שאין קורים לשונא לעלות לתוכחה, ולכן קורים להחכם שבדאי אינו שונא וגם אינו מכויין על אחד מבית הכנסת.

ובמשנה ברורה הביא בשם המהר"ל שהיה נוהג שהשמש עולה לתורה, ויש נוהגים שהבעל קורא בעצמו עולה, ומסיים, והוא נכון.

נסיים בדברי הש"ך (על התורה פ"י) כי תבוא והיה אמר: "הקללות הם דברי אהבה, ועל זה אמר שלמה 'טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת', שבלעם הסתיר את הקללות וגילה ברכות, ואילו משה רבינו דיבר בנגלה ותוכחות ואילו בנסתר הם דברי אהבה, לפי שאף על פי שהן קללות בנראה, אם תדקדק בהן תמצאם שהן ברכות", ע"כ.

מובא בגמרא מסכת מגילה (לא:): "עזרא הסופר תיקן להם לישראל שיהיו קורים קללות שבתורת כהנים [-פרשת בחוקות] קודם עצרת [-חג השבועות], ובמשנה תורה [-פרשת כי תבוא] קודם ראש השנה. מאי טעמא? אמר אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה". ופירשה הגמרא דחג שבועות נקרא 'ראש השנה', לפי שבעצרת דנים על פירות האילן. וכן נפסק בשולחן ערוך (סי' תכח ס"ד). ונאמרו בזה כמה הלכות:

א. בשעת קריאת התורה אין מחלקים את הפרשה לשני עולים, כדי שלא יהא נראה כאילו זה שעלה ופסק באמצע מואס וקץ בתוכחת השי"ת.

בפשטות אין דין זה רק בשעת קריאת התורה בציבור, אבל בבלקט יושר (ח"א א"ח עמ"ג) כתב על רבו בעל התרומת הדשן: "זכורני שפעם אחת הפסיק בתוכחה כשהעביר את הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום, וכשגמר הענין התחיל שוב מתחילת התוכחה להעביר את הפרשה".

ג. העולה לתוכחה מתחיל לקרות שלשה פסוקים לפניו ומסיים בשלשה פסוקים לאחריה. וכתבו הפוסקים הטעם, לפי שצריכים לברך על התורה לפניו ולאחריה ואין אומרים ברכה על הפורעניות, לכן מוסיפים לפניו ולאחריה (ראשונים וע"י משנ"ב שם סקט"ז).

והנה בבלקט יושר שם העיר על הסיפור הנ"ל מרבו בעל התרומת הדשן: "אני מסופק אם התחיל קודם התוכחה בדבר טוב או

נוסף לא יצא. ועל פי זה נפסק בשולחן ערוך (סי' תקפז ס"א ולבוש) כי מי ששומע תקיעות מבעל תוקע שתוקע במרתף או במערה, או ממי שתוקע לתוך חבית, צריך להבחין אם שומע את קול שופר המקור יוצא, ואם שומע קול הברה לא יצא. כי זה שעומד מחוץ למערה או מחוץ למרתף יתכן ששומע קול הברה, כי קול שיוצא ממקום סגור ונמוך כמו מבור ומערה לאויר העולם, עלול להתעבות בשפה של דפנות הבור והמערה.

וכמו כן יש להזהר שהבעל תוקע לא יתקע לתוך ידו, דאז קול השופר מקבל קול הברה כמו מי שתוקע לתוך חבית (אורה ושמחה פ"א סקצ"א).

והנה הט"ז מפרש ד'קול הברה' פירושו 'קול חלש', ולכן כתב שאלו העומדים בחוץ מבית הכנסת קצת רחוק מבית הכנסת יש בזה שייכות והבחנה לפי הריחוק מבית הכנסת. וכתב בבאיור הלכה (ד"ה ואם קול) שלמעשה אין לזה מובא הט"ז שכל האחרונים העתיקו דבריו להלכה דהשומע קול שופר מאחורי בית הכנסת בריחוק מקום תלוי לפי הבחנתו אם שמע קול שופר או קול הברה.

תרי קלא

אם באמצע התקיעות שומע קול נוסף מעבר לקול השופר - אם מכויין לצאת קול השופר, יוצא, ואין אומרים בזה הכלל של 'תרי קלא

פרטי דינים ב'קול' השופר

תקיעות עצמו או תקיעות אחר.

בשערי תשובה (סי' תקפה סק"ז*) כתב לפי זה חידוש נוסף, דבתקיעת שופר אין את הכלל הידוע בכל שליח ציבור, דש"ץ שאינו רוצה להוציא רק חלק מהקהל אף אחד אינו יוצא, דכיון ששינה מדעת השולחים בטל שליחותו, אבל בתקיעת שופר אם אינו מכויין להוציא רק חלק מהקהל אותם שמכויין עליהם יצאו, שאין מצות שמיעת התקיעה מדין שליחות.

קול דק והפחת אויר

נפסק בשולחן ערוך (סי' תקפו ס"ו) שכל הקולות כשרים לשופר בין אם הוא קול עב בין אם הוא קול דק, ואפילו אם נשתנה קול השופר באמצע התקיעה שנעשה צרוד וחלש, דהעיקר שיהיה נשמע קול שופר. אכן סתם הפחת אויר בשופר אינו תקיעה כלל, שצריך הקול להתעבות מחמת גוף השופר.

לכן אם הבעל תוקע התחיל בקול חלש והתחזק באמצע התקיעה, ויש מישוהו בבית הכנסת שלא שמע החלק הראשון מהתקיעה. אז אם ההתחלה היה רק נפיתח אויר יצא השומע, שהרי שמע כל התקיעה דהחלק של הנפיתח אינו חשוב כחלק מהתקיעה, וזה לא היה צריך לשמוע. אבל אם ההתחלה היה קול צרוד או קול דק חלש ולא שמע הקול הזה, הרי זה כשמע חצי תקיעה ולא יצא (עי' חוט שני עמ"ג סג וסי' תקפז משנ"ב סק"ד).

שינוי בצליל התקיעות

לכתחילה יש להקפיד שלא לשנות את צליל של התקיעה באמצע 'תקיעה' כלפי מטה, כדי שלא יהא נראה כשבר, שיש אומרים דזרות השבר היא שנשבר הקול כלפי מטה (עי' רמב"ן בדרשות), ולכן נכון שיהיה שוה הקול סופו לתחילתו. אבל מעיקר הדין אפילו השתנה הקול באמצע התקיעה מקול חלש לקול חזק או מקול חלק לקול צרוד, אינו חשוב כשינוי בקול השופר, ואפילו אם יש איהו הפסק קל בשעת שינוי הקול, אם לא נשמע לקול השומעים שיש הפסק, אין זה חשוב הפסק. אך אם הקול משתנה באמצע התקיעה בעליות וירידות חזקות ונשמע כמין רעידות חזקות, יש להחמיר דאולי זה נחשב כתרועה תימנית (ח"ו עמ"ג סב).

שופר שמשנה הקול הטבעי

צריך להקפיד שלא ישתנה הקול הטבעי מן השופר מחמת השופר. ואם יש נקב בשופר, או שהיה בו נקב ונסתם, או שהשופר מצופה בציפוי, יש אופנים שפוסל את התקיעות (סי' תקפו ס"ז). וכן יש להקפיד שיהא נשמע קול 'שופר אחד' ולא קול מ'שתי שופרות', ולכן אם הוסיף תוספת בגוף השופר, או שדיבק כמה חלקי שופרות ביחד, או שהכניס שופר בתוך שופר וכך הוא תוקע, פסול (סי' ס - סג). ואפילו אם מכניס בפה שתי שופרות ותוקע בשניהם ביחד, לא יצא (משנ"ב סקפ"א).

קול הברה

הקול הטבעי, התוקע בשופר לתוך מקום צר הרי הקול נתקע בדופני המקום ומתעבה מהשפעת הדפנות בנוסף לקול הטבעי של השופר, והשומע קול השופר שהתעבה מגורם

מחלוקת אם המצוה 'לתקוע' או 'לשמוע'

נחלקו הראשונים בגדר מצות שופר בראש השנה, אם המצוה היא עצם מעשה התקיעה או שמיעת קול היוצא מן השופר.

שיטת הרמב"ם שהמצוה היא שמיעת קול שופר ולא מעשה התקיעה, וביאר דבריו בתשובה (פאר הדור סי' נא) שלכן יש לברך בנוסח הברכה 'לשמוע קול שופר' ולא 'על תקיעת שופר', כי התוקע סתם אזניו ולא שמע קול השופר אינו יוצא ידי חובתו. לפי שהמצוה היא השמיעה ולא התקיעה, ואין אנו תוקעים אלא כדי לשמוע. וכשיטה זו הביא הרא"ש (ר"ה פ"ד סי' ס) בשם רבינו בעל הלכות גדולות שיש לברך 'לשמוע קול שופר' ולא 'לתקוע בשופר' כמו שמברכים 'על מקרא מגילה' לפי שאין המצוה במעשה התקיעה רק בשמיעה.

מאיזדך, הרא"ש (שו"ת) הביא בשם רבינו תם שיש לברך 'על תקיעת שופר', ומשמע דלשיטתו עיקר המצוה הוא מעשה התקיעה והשומעים התקיעות יוצאים מדין שומע כעונתו. וכן דעת הסמ"ג (ענין מב) דהמצוה היא התקיעה ומברכים 'על תקיעת שופר'.

נחלקו בטעם המצוה

ואפשר לבאר ששורש מחלוקתם היא בטעם המצוה, שהרמב"ם ביאר (הל' תשובה פ"ג ה"ד) את טעם מצות שופר כדי להשמיע קול התעוררות של תשובה, כלשונו הטהור: "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רבו יש בו, כלומר; עורר יְשָׁנִים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וְקָרוּ בראכם". ע"כ. והיינו שקול השופר טבעו לעורר לתשובה. ואילו לדעת רבינו תם יש לומר דטעם המצוה הוא להתעורר בתפילה וצעקה על פי הכתוב "מן המיצר קראתי י-ה" (עיין ליקו"מ ס).

בספרי האחרונים האריכו בחקירה זו, ובעל הכפות תמרים (יום תרועה ר"ה כט. ד"ה חשו"ו) והשאגת אריה (סי' ו) הוכיחו שהמצוה היא התקיעה ושמיעה גם יחד.

שומע ממי שאוטם אזנו

בשו"ת אבני נזר (סי' תלט) דן במי ששומע מבעל תוקע שסותם אזנו אם יוצא ידי חובתו או לא, וכתב, שהאוטם אזנו מלשמוע אינו יכול להוציא גם לאחרים, שאין לתקיעתו נחשב כתקיעה כלל. ולפי האמור, אפשר שזהו רק לשיטת הרמב"ם דתקיעה בלי שמיעה הוי חסרון בעצם המצוה, והרי זה כאילו לא תקע כללכה. אבל לשיטת רבינו תם אפשר דיוצא.

מצוה בו יותר מבשלוחו

יש עוד נפקא מינה בחקירה הנ"ל, שאם המצוה היא עצם התקיעה יש לומר דשייך בזה מצוה בו יותר מבשלוחו ועדיף לתקוע בעצמו, אבל אם המצוה היא השמיעה אין ענין להדר לתקוע בעצמו. ואם כן לפי מה שאנו נוהגים לברך 'לשמוע קול שופר', אין בזה הכלל של מצוה בו יותר מבשלוחו. וכן פסק להלכה המטה אפרים (סי' תקפה ס"ז) שאין בתקיעת שופר הכלל של מצוה בו יותר מבשלוחו, כי עיקר המצוה בשמיעת התקיעה, ואין חילוק בין שומע

ישננתם לבניך ודפרת פם

פרק נוסף לזכרו של אמו"ר רבי דוד ב"ר יעקב גדליה שכטער זצ"ל

בהזדמנות ראה שאני לומד **משניות** והתבטא בעגונותו: "למד לעילוי נשמת..."

אבי עצמו עבר ימי נעורים קשים מנשוא, היו אלה **ימי מלחמת העולם הראשונה**, שהביאה על ירושלים שנות רעב לחם עד לאפיסת הכוחות כפשוטו. וכשהיה אבי מתאר לי כיצד היה נשען על הקירות ברחוב שלא יתמוטט מרעב - היו עיניי זולגות דמעות.

אך עם זאת, היתה אהבתו לתורה ולמצוות גוברת על כל נסיון וקושי. בתקופה זו היה נפוץ לאסוף ביצים של ארבה, כדי למכרם ולהביא טרף לרעבון הפה. אבי אף הוא עסק במלאכה זו בשעות הלילה, אך את שעות הלילה הקדיש לעסוק בתורה, בעיצומה של המלחמה ומתוך רעבון בלתי משוער.

אבי סיפר לי שפעם ישב ולמד עם חברותא, ויצא החוצה לשעה קלה לעשות צרכיו. כשחזר מצא את חברו ללא רוח חיים.

אירע פעם שמצא אבי חתיכת פת באמצע השבוע, אך למרות רעבוננו הקרוב למיתה החליט למסור נפש ולהחביא את הפת עבור סעודת ליל שבת, מרוב חרדתו לכבוד השבת. ואולם כשהשבת פרסה את כנפיה ואבי קרב למקום המחבוא, נחרד לראות שפרוסת הלחם נגנבה.

זכות מסירות נפשו בימי נעוריו, היא אשר עמדה לו לדעת ולקיים את כל דברי התורה עד אחרית ושיבה, אף שגם במשך רוב שנות חייו לא ידע שובע.

בבדיחות דעת סיפר שפעם הלך ברחוב ופגש חכם ספרדי שהחזיק בידיו חתיכת בשר לשבת, בהיפגשם נענה הספרדי: השבוע פרשת בשלח **פרע"ה** - ראשי תיבות: פרוסת רגל עם החמין, השיב לו אבי: גם כתוב בפרשה: ויבואו אילמ"ה - אם יש לו מעות הרבה.

רבות דובר אודות עסקנותו של אבי עבור צרכי אחינו בני ישראל, ובמיוחד על הבאתם ארצה והצלתם משיני הכפירים במדינות אירופה. ולא אחת קרה לו בהיותו טרוד עד למעלה ראש בעסקנות לשם שמים שלא היה סיפק בידו להתפלל את שלושת התפילות ביום, וכנפסק בשולחן ערוך (או"ח סי' צ"ט) שהעוסק בצרכי ציבור אינו צריך להפסיק לתפילה.

בדרך צחות התבטא אבי שעסקן שמעולם לא הפסיד תפילת מנחה אינו עסקן...

במסגרת עסקנותו הופיע במעונו של הרבנים שהיה ידוע כבקי עצום, שהיה אחראי על כל מיני אישורים שאבי היה זקוק להם, ומשנפגשו שוחחו בדברי תורה, עד שהלה התפעל מאד ונבהל מגאונותו וממרחבו מעמקי ידיעותיו של אבי, ונענה עליו את הפסוק: **"כי גמר סיד" - כלומר, החסיד הזה גמר, ולמד היטב...**

ר' שלמה ראובן ז"ל

ר' שלמה ראובן היה מתלמידיו של רבי שמואל אייזיק תלמיד רבינו. דר ברסלב, והיה נקרא בשם ר' שלמה ראובן זלאטע'ס על שם אמו מרת זלאטע. הוא היה עובד ה' גדול ומופלג במעלה.

"אמונת חכמים באמת"

עליו מספרים את הסיפור שכשרצה הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל לברכו בבנים, ענה לו שכבר יש לו ברכה מרבו ר' שמואל אייזיק, ועל כן אינו חפץ בברכה זו ממנו, והתפלא הרה"ק ר' מרדכי זצ"ל על דבריו, ואמר: "זה נקרא אמונת חכמים באמת" (שיש"ק ח"ב אות תקס"ב).

ומעשה שהיה כך היה:

ר' שלמה ראובן דר בעיר ברסלב, ולא נפקד בבנים כמה שנים אחר נישואיו, לכן נסע והזכיר עצמו אצל ר' שמואל אייזיק ז"ל תלמיד רבינו, כי החשיב אותו לרבו, שיברכו בבנים. וכן היה שברכו בבנים.

אחר זמן מה הגיע הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זצ"ל לעיר ברסלב, והנה כלל מקומו בואו היה נוהג הרה"ק רבי מרדכי להתעכב עם העגלה במרכז העיר, ועשירי העיר התחילו להתמקח ביניהם היכן ישכון האורח הדגול הזה, וכל מי נתן יותר מעות זכה בהמצוה, והמעות שנאספו נתנו להרה"ק ר' מרדכי עבור מצות פדיון שבויים שהיה נוסק בה הרבה.

הנהגה שהגיעו לכפר ברסלב עמד ברחוב העיר כמנהגו, אמנם משום מה לא בא שום אחד מעשירי ונכבדי בעיר לקבל פניו, וכשראה זאת ר' שלמה ראובן הלך לאחד מעשירי העיר ושידלו שיזכה בזכות גדול כזה לאכסן בביתו את הצדיק הנ"ל, הסכים העשיר והוזיל מזהב מכיסו עבור זכות זו, וערך סעודה גדולה בביתו לכבוד הרה"ק. באמצע הסעודה פנה הרה"ק לר' שלמה ראובן ושאלו: "נו, וואס קומט דיר פאר שדכנות?!" (נו מה מגיע לך עבור השדכנות), נענה אחד ואמר: הלא עדיין לא זכה ר' שלמה ראובן בבנים, יברכו נא רבינו בבנים. וכשראה ר' שלמה ראובן שמוכן הרה"ק הנ"ל לברכו בבנים, ענה ואמר: "לא לא רבינו, אני מבורך כבר מהצדיק ר' שמואל אייזיק שכבר ברכני בבנים, ועתה אם תברכוני אתם, יאמרו שהמופת יהיה מחמת ברכתכם". התפעל ממנו הרה"ק עד שענה ואמר: "זה נקרא אמונת חכמים אמיתית = דאס הייסט אן אמת'ע אמונת חכמים", ואכן זכה אז"כ לבנים (שיש"ק ח"ג אות ר"ו).

"חלק כחלק יאכלו"

עוד מסופר שם, שאז בעת שנפרד הרה"ק רבי מרדכי מעיר ברסלב אמר בתוך דיבוריו, כי חז"ל אמרו (שבת פח) "הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", ואמר על עצמו: מה אעשה שבכל מקום שאני הולך ובא, כולם מכבדים אותי ושום איש לא מבזה אותי, ואין אזכה אנכי למעלה כזו להיות מואהבם ה'?! אלא שצריך להקנות "זך איינקויפן" באנשים כאלו שמבזים אותם, והם שותקים על ביוזם.

וענה הצדיק ואמר: כאן בעיר דר יהודי שכל העולם מביים ומביישים אותו והוא שותק על ביוזם, משום כך חפצי ורצוני להקנות בו, ונטל רובל אחד וביקש שיקנה עבורו את הספר **"ליקוטי תפילות" שחיבר מוהרנ"ת**, וזה ה' סכום רב פי עשרים ויותר לערך הספר, ותיכף רץ הרה"ק שלמה ראובן זלאטעס והביא לו את הספר, ושמוח בו הצדיק מאד, ואמר: בזאת קונה אני חלק ביהודי שכולם מבזים אותו = **דאס קויף איך זאך איין אין דעם איד וואס אלע זענען איהם מבוזה**" (שיש"ק שם אות ר"ז).

ברכת מזל טוב

לאנשי שלומינו לרגל "שמחת ההלאקה" לבניהם היקרים הע"י

הרה"ר אברהם יצחק דייטש הי"ו	הרה"ר אברהם יצחק סאמט הי"ו	הרה"ר אברהם שמואל קורנבלוט הי"ו	הרה"ר אליעזר ליפא פנהיים הי"ו	הרה"ר אלעזר וואל בלוי הי"ו	הרה"ר בנימין אירבלום הי"ו	הרה"ר גדליה קרמל הי"ו	הרה"ר דוד צבי קניג הי"ו
הרה"ר זאב זילבר הי"ו	הרה"ר חיים שלום קניג הי"ו	הרה"ר חנינא שכטער הי"ו	הרה"ר יהושע לייב מנדליאל הי"ו	הרה"ר יהושע לייב פרידמן הי"ו	הרה"ר יואל דייטש הי"ו	הרה"ר יעקב זאב אנשין הי"ו	הרה"ר ישעי הורביץ הי"ו
הרה"ר ישראל נחמן אנשין הי"ו	הרה"ר ישראל פריד הי"ו	הרה"ר מאיר וייס הי"ו	הרה"ר מאיר פילמר הי"ו	הרה"ר מנחם מרדכי קניג הי"ו	הרה"ר משה נחום שכטער הי"ו	הרה"ר נחמן אלעזר הרשילר הי"ו	הרה"ר נחמן גוויץ הי"ו

ה"ה שיוזבו לגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים ולרוב נחת דקדושה

ברכת מזל טוב להרה"ר יואל צבי ראובנבנטי שליט"א לרגל אירוסין בנו הבה"ח מנחם ישראל נ"י עב"ט בת	ברכת מזל טוב להרה"ר יצחק היילפרין שליט"א לרגל אירוסין בנו הבה"ח מנחם שטרט שליט"א ולחונתו הרה"ח ר' יעקב מאיר רביב שליט"א עב"ט בת	ברכת מזל טוב להרה"ר שמעון חירש שליט"א ה"ה שיוזבו לנכות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א	ברכת מזל טוב להרה"ר יצחק חיים וואל צבי ראובנבנטי שליט"א לרגל אירוסין בנו הבה"ח מנחם ישראל נ"י עב"ט בת	ברכת מזל טוב להרה"ר יצחק חיים וואל צבי ראובנבנטי שליט"א לרגל אירוסין בנו הבה"ח מנחם ישראל נ"י עב"ט בת	ברכת מזל טוב להרה"ר יצחק חיים וואל צבי ראובנבנטי שליט"א לרגל אירוסין בנו הבה"ח מנחם ישראל נ"י עב"ט בת
---	--	--	---	---	---